

Innst. S. nr. 143

(2001-2002)

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Karl-Anton Swensen om tiltak for å gjøre det lettere å drive fangst på kystsel og å øke fangstkvoteene på kystsel i de områdene der kystselen utgjør en trussel mot det økologiske mangfoldet og den økologiske balansen i naturen

Dokument nr. 8:65 (2001-2002)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen snarest utrede og fremme forslag til løsning av kystselsproblemene, og herunder utrede forslag om:

1. å øke fangstkvoteene på kystsel
2. å innføre økonomisk tilskudd/kompensasjon på fangst av kystsel i områder der det er vanskeligheter med å rekruttere fangstmenn, som tilsvarende kostnadene ved veterinærprøvene og
3. konsesjonsordning og tilskuddsordning for å utruste moderfartøy for fangst etter kystsel."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fossli og Aud Gaundal, fra Høyre, Silja Ekeland, Ivar Kristiansen og Michael Momyr, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Olaf Gjedrem og May-Helen Mølvær Grimstad og fra Senterpartiet, Marit Arnstad, legger til grunn at sjøpattedyrene spiller en viktig rolle i havets økosystemer, og som andre levende ressurser må overskuddet i disse bestandene høstes.

Komiteen mener at forslagsstilleren her tar opp et meget viktig spørsmål som i høyeste grad har innvirk-

ning på fiskerinæringa, både hva angår ressursituasjonen og kvaliteten på den fisken som tas opp.

Komiteen ser klart at dersom ikke bestanden av kystsel kommer under bedre kontroll kan dette være en trussel mot fiskerinæringa og dermed mot bosettinga langs kysten. Samtidig må vi holde fast ved at bestanden av alle arter, også kystsel, må holdes på et bærekraftig nivå.

Komiteen viser til fiskeriministerens brev til komiteen av 22. mars 2002 (vedlagt) hvor det opplyses at bare 49 pst. av den tildelte fellingskvoten på sel ble utnyttet i 2001.

Komiteen er av den oppfatning at kvotene i utgangspunktet er for lave i forhold til selbestanden og at bestanden kan komme helt ut av kontroll når det årlig tas ut bare en del av disse marginale kvotene.

Komiteen viser i den forbindelse til forskernes påpeking om at selbestanden tåler vesentlig større kvoter, jf. fiskeriministerens brev til komiteen av 22. mars 2002.

Komiteen er gjort kjent med at store mengder sel i norske fjorder har begrenset fisket faretruende, og at kvaliteten på fisk som tas opp ofte er sterkt forringet grunnet parasitter (kveis) som påføres fra de store mengdene sel.

Komiteen ser meget alvorlig på slike opplysninger og mener at det påhviler politiske myndigheter en plikt til å iverksette de tiltak som er nødvendig for å få selbestanden under kontroll.

Komiteen er enig med forslagsstilleren i at en bærekraftig fangst av kystsel kan begrenses av mangel på kvalifiserte fangstfolk og for dårlige ordninger hva angår bearbeiding og salg av selprodukter.

Komiteen mener at det må være en klar målsetting å utnytte disse høyverdige produktene på en god og

inntektsbringende måte, og at det etablerte virkemiddelapparat må bistå bedrifter som vil satse på bearbeidning og salg av selprodukter.

Komiteen er gjort kjent med at Fiskeridepartementet har inngått et samarbeid med Norges Jeger- og Fiskerforbund om ulike tiltak for å øke uttaket av kvoten på kystsel, jf. vedlagte brev fra fiskeriministeren. Komiteen har videre merket seg de tiltak som er gjort for å øke fleksibiliteten for de jegere som ønsker å delta i jakten.

Komiteen ser på dette som en mulighet for å rekruttere jegere til jakt på kystsel, men komiteen mener at ytterligere tiltak er nødvendig.

Komiteen støtter derfor intensjonene i Dokument nr. 8:65 (2001-2002) .

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen så snart som mulig om å utrede og fremme forslag til løsninger av problemene med kystsel.

I vurderingen må følgende inngå:

- Økte fangstkvoter på kystsel
- Innføring av økonomisk tilskudd for fangst av kystsel
- Muligheter for bearbeidning og salg av selprodukter

Oslo, i næringskomiteen, den 23. april 2002

Olav Akselsen
leder

Bendiks H. Arnesen
ordfører

Ivar Kristiansen
sekretær

Vedlegg

Brev fra Fiskeridepartementet v/fiskeriministeren til næringskomiteen, datert 22. mars 2002.

Dokument nr. 8:65 (2001-2002) Forslag fra stortingsrepresentant Karl-Anton Swensen om tiltak for å gjøre det lettere å drive fangst på kystsel og øke fangstkvotene

Steinkobbe og havert er de to eneste selartene som oppholder seg i kystfarvannet hele året og som gjennomfører hele livssyklus ved norskekysten. Disse selartene omtales ofte som kystsel. I tillegg er det vanlig at arktiske arter som grønlandssel, ringsel og klappmyss i kortere perioder kommer inn til kysten. Under spesielle klimatiske forhold kan grønlandsselene oppetre i meget stort antall, særlig i Øst-Finnmark.

Formålet med forvaltningen av sel på kysten er å sikre livskraftige selbestander. Innenfor denne rammen kan selbestandene beskattes som en fornybar ressurs, og bestandene reguleres ut fra økologiske og samfunnmessige hensyn, herunder hensyn til de problemer selene skaper for kystfiskeriene.

Forslagsstilleren tar utgangspunkt i de problemene kystselene skaper for fiskeriene. Det alvorligste problemet er spredning av parasitter (omtalt som kveis i forslaget) til fisk som visuelt reduserer fiskens kvalitet og dermed omsetningsverdi. I tillegg forvolder selene skade på redskap, og de tar fisk som står fanget eller låst i redskap. Lokalt vil også selene i noen grad kunne påvirke tilgjengeligheten av fisk.

Forslagsstilleren peker videre på at kystselene er en trussel mot det biologiske mangfoldet og at de har medført nedbeiting av tareskogen langs kysten. Dette er argumenter som har vært fremme i debatten ved flere anledninger. Vi kan imidlertid ikke se at det er belegg for disse påstandene i den forskning som har vært drevet i Norge eller internasjonalt. Fiskeridepartementet har derfor i samarbeid med Miljøverndepartementet i februar i år startet en prosess for å få belyst årsakene til at tareskogen forsvinner i noen områder, og for å få fram forslag til forskning og tiltak for gjenreisning av tareskogen.

Det har vært presentert flere anslag for størrelsen på kystselstammene. Den første landsdekkende registrering ble utført i 1960-årene, og her ble det vist til at særlig steinkobbe stod i fare for å bli utryddet i noen distrikter. Den siste landsdekkende oversikten ble presentert av Havforskningsinstituttet i oktober 1999 og omfattet 6 684 steinkobber og 4 416 havert. Metoden som ble benyttet av Havforskningsinstituttet er standardisert i ICES-området og baserer seg på at segmenter av bestandene registreres og benyttes som indeks for bestandenes utvikling. I rapporten fra oktober 1999 ble det konkludert med at bestandene av begge selartene var økende.

Havforskningsinstituttet hadde etablert samarbeid med Sverige og Danmark for standardisert og samtidig overvåkning i Oslofjorden, Skagerrak og Kattegat. Siste telling som ledd i dette samarbeidet var i 2000.

Da ble det registrert totalt 9 752 steinkobber, hvorav 5 814 i Kattegat, 3 658 i svensk Skagerrak og 280 i ytre Oslofjord. Tellingen viser at bestanden i dette området fortsatt er økende etter epidemien i 1988 som drepte 70 % av steinkobbene i området. Etter en omorganisering av Havforskningsinstituttet er ordningen med koordinert telling i Oslofjorden og tilgrensede svenske og danske områder gjeninnført fra og med i år.

I forskernes kvotebefalinger kan det tas hensyn til den skade selen forvolder for fiskeri- og annen næringsvirksomhet, ressursutnyttelse, selens betydning for naturvern, naturopplevelse og rekreasjon. Forskerne har de senere år anbefalt årlige kvoter for kystsel basert i hovedsak på et uttak på 5 % av den tellbare del av de enkelte bestander. Kvotefastsettelsen har møtt til dels sterk motstand fra fisker- og jegerhold, idet oppfatningen har vært at kvotene har vært satt for lavt i forhold til den reelle selbestanden.

Forskerne har imidlertid påpekt at bestandene kan tåle vesentlig større kvoter, men at slike påslag bør begrunnes med målsettinger for forvaltning av bestandene. Fiskerimyndighetene har derfor økt kvotene på steinkobbe under henvisning til at selbestandene utgjør samfunnmessige problemer i forhold til fiskeri- og havbruksvirksomhet. Økningen har delvis vært gjort som et generelt påslag på 20 % i alle regioner, og som et spesielt påslag på 30 % i områder hvor det dokumenteres særlige problemer i forhold til fiskeri- og havbruk. For 2002 er dette gjort i regionene Østfold, Rogaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

I 2001 ble det fastsatt en totalkvote på 1 244 dyr, hvorav 508 steinkobber og 625 havarter, og 111 ringsel. I tillegg var det fri jakt på grønlandssel. I 2001 ble det gitt totalt 1 004 fellingstillatelser, mens det totalt ble felt 609 dyr, noe som tilsvarer en kvoteutnyttelse på om lag 49 %.

Problemstillingen er at det ikke tas så mange dyr som reguleringene tillater. Det er særlig kvotene på havert i Nord-Norge som er vanskelig å få tatt. Kvotene på steinkobbe blir i hovedsak tatt. Årsaken til at kvotene på havert ikke blir tatt kan være at havert liker seg best i de ytterste værharde kyststrøk, og at størrelsen gjør dyret uhåndterlig.

Begge selartene har ofte tilhold i grunne vanskelig navigerbare områder som ikke er lett tilgjengelig med større fartøy. Ordningen med større moderfartøy synes derfor lite aktuell.

Fiskeridepartementet har derimot inngått samarbeid med Norges Jeger- og Fiskerforbund, som har utarbeidet en skisse til tiltak som kan øke uttaket av kvoten. Forbundet har søkt om kroner 172 000,- til gjennomføring av ulike tiltak, og departementet innvilget søknaden ved vedtak av 11. mars 2002. Arbeidet med å rekruttere jegere er allerede igangsatt. Det første som

vil skje er et skytterkurs for seljegere som skal gi økt kunnskap om sel og hvordan man skal drive jakt på sel. Forbundet er også i gang med å skrive artikler som skal publiseres i deres medlemsblad for å rette fokus mot kystselfangst. Forbundet vil i løpet av et par måneder utarbeide en mer detaljert plan for det videre arbeidet med å rekruttere jegere til kystseljakt. Fiskeridepartementet mener dette vil kunne være et svært konstruktivt bidrag for å øke uttaket av kvotene på kystsel.

I Sjøpattedyrrådet den 19. november 2001 diskuterte man også andre tiltak for å søke å få tatt kvotene. Blant annet ble det besluttet å fjerne kravet om at de som

ønsker å delta i kystseljakten må sende skriftlig søknad til regionkontorene innen en fastsatt frist. For å øke fleksibiliteten i 2002, er det fastsatt at jegerne i stedet kan sende søknad til regionkontorene etter hvert som de ønsker å starte jakten. Jegere som ønsker å delta på seljakt må, som tidligere, ha avlagt storviltjegerprøve.

Fiskeridepartementet prioriterer arbeidet med å søke å ta kvotene på kystsel, og vi mener at samarbeidet med Norges Jeger- og Fiskerforbund vil være et skritt i riktig retning, i tillegg til at vi vil søke å bidra til at gjennomføringen av fangsten av kystsel blir så lite byråkratisk som mulig.